

Nazwa jednostki prowadzącej kierunek:	Wyższa Szkoła Medyczna w Białymstoku Wydział Ogólnomedyczny		
Nazwa kierunku:	Pielęgniarstwo		
Poziom kształcenia:	pierwszego stopnia (licencjackie)		
Profil kształcenia:	praktyczny		
Moduły wprowadzające/wymagania wstępne:	Student zna zagadnienia z zakresu promocji zdrowia, podstaw pielęgniarstwa, pediatrii i pielęgniarstwa pediatrycznego, socjologii, psychologii, farmakologii, zdrowia publicznego		
Nazwa modułu / przedmiotu (przedmiot lub grupa przedmiotów)	Podstawowa opieka zdrowotna		
Osoby prowadzące:	Dr n. o zdr. Anna Owłasiuk Dr n. o zdr. Jolanta Kraśnicka Mgr pielęgniarstwa Elżbieta Józwik		
Forma studiów liczba godzin/liczba punktów ECTS	Kod przedmiotu	ECTS: 14	
	P-1-P-POZ-		
	studia stacjonarne w/zp.	studia niestacjonarne w/ćw	liczba punktów ECTS
Zajęcia zorganizowane:	45h/120h	-	6,0
Praca własna studenta:	50 h +200 h PZ		8,0
Bilans nakładu pracy studenta	Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim:		
	udział w wykładach	9 x 5 h (45h)	2,0
	udział w zajęciach praktycznych	12 x 10 h (120 h)	4,0
	konsultacje	3 x 1h (3 h)	-
	RAZEM:	168 h	6,0
	Samodzielna praca studenta:		
	Samokształcenie	30h	2,0
	przygotowanie do zajęć praktycznych	10 h	
	przygotowanie do egzaminu	10 h	
	udział w praktykach zawodowych	200 h	6,0
	RAZEM:	250 h	8,0

Cele modułu:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie studenta do diagnozowania sytuacji zdrowotnej podopiecznego w środowisku zamieszkania, pracy i nauki. 2. Przygotowanie studenta do planowania, realizacji i oceny działań podejmowanych w ramach opieki pielęgniarskiej nad osobami zdrowymi, chorymi i niepełnosprawnymi w środowisku ich zamieszkania, nauki i pracy. 3. Doskonalenie umiejętności rozpoznawania i identyfikacji czynników zagrożenia zdrowia pacjenta i jego rodziny. 4. Wyposażenie studentów w wiedzę zakresu współdziałania i współuczestnictwa w realizacji programów profilaktycznych. 5. Pogłębienie umiejętności efektywnej współpracy z jednostką, rodziną, społecznością lokalną i innymi członkami zespołu terapeutycznego poz. 6. Wyposażenie studentów w wiedzę dotyczącą rodzaju świadczeń gwarantowanych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. 7. Poznanie struktur organizacyjnych poz funkcjonujących w polskim systemie opieki zdrowotnej. 8. Rozwijanie umiejętności promowania zdrowia i profilaktyki w środowisku zamieszkania, nauki i pracy. 		
Efekty kształcenia:		
Przedmiotowy efekt kształcenia	Efekty kształcenia	Odniesienie do kierunkowych efektów kształcenia
	Wiedza	
EKP_W15	Określa zakres i charakter zadań pielęgniarki w promocji zdrowia, zna zasady konstruowania programów promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej	C.W15.
EKP_W16	Zna strategie promocji zdrowia o zasięgu lokalnym, narodowym, ponadnarodowym	C.W16.
EKP_W17	Charakteryzuje podstawową opiekę zdrowotną w Polsce i na świecie z uwzględnieniem zadań pielęgniarki i innych pracowników ochrony zdrowia	C.W17.
EKP_W18	Zna system zarządzania informacją w podstawowej opiece zdrowotnej	C.W18.
EKP_W19	Wskazuje determinanty i mierniki jakości podstawowej opieki zdrowotnej	C.W19.
EKP_W20	Omawia modele opieki środowiskowo-rodzinnej i formy świadczenia opieki pielęgniarskiej w ramach podstawowej opieki zdrowotnej	C.W20.
EKP_W21	Formułuje odrębności w opiece środowiskowo-rodzinnej w zakresie gromadzenia informacji, diagnozowania, metod pracy i dokumentowania, ze względu na środowisko zamieszkania, nauki i pracy	C.W21.
EKP_W22	Formułuje odrębności w opiece środowiskowo-rodzinnej w zakresie gromadzenia informacji, diagnozowania, metod pracy i dokumentowania, ze względu odbiorcę indywidualnego i jego	C.W22.

	stan, charakterystykę rodziny i społeczności lokalnej	
EKP_W23	Realizuje świadczenia zdrowotne w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, w tym świadczenia gwarantowane i zapewnienie opieki nad pacjentem chorym	C.W23.
EKP_W24	Ocenia środowisko nauczania i wychowania w zakresie rozpoznawania problemów zdrowotnych dzieci i młodzieży	C.W24.
EKP_W25	Przygotowuje sprzęt i środki do realizacji opieki pielęgniarzkiej w środowisku zamieszkania pacjenta	C.W25.
EKP_W26	Stosuje standardy i procedury pielęgniarzkie w podstawowej opiece zdrowotnej	C.W26.
	Umiejętności ZP/PZ	
EKP_U1	Proponuje model pielęgnowania i stosuje w praktyce wybrane teorie pielęgniarstwa	C.U1.
EKP_U2	Gromadzi informacje metodą wywiadu, obserwacji, pomiarów bezpośrednich i pośrednich (skale), analizy dokumentacji (w tym analizy badań diagnostycznych), badania fizykalnego w celu rozpoznawania stanu zdrowia pacjenta i sformułowania diagnozy pielęgniarzkiej	C.U2.
EKP_U3	Wykonuje testy diagnostyczne dla oznaczenia ciał ketonowych i glukozy we krwi i w moczu oraz cholesterolu we krwi, a także inne testy paskowe	C.U3.
EKP_U4	Oznacza glikemię za pomocą glukometru	C.U4.
EKP_U5	Ustala cele i plan opieki nad człowiekiem chorym lub niepełnosprawnym	C.U5.
EKP_U6	Planuje i realizuje opiekę pielęgniarzką wspólnie z chorym lub niepełnosprawnym i jego rodziną	C.U6.
EKP_U8	Dokonuje bieżącej i końcowej oceny stanu zdrowia pacjenta i skuteczności działań pielęgniarzskich	C.U8.
EKP_U10	Podaje choremu leki różnymi drogami, zgodnie z pisemnym zleceniem lekarza oraz oblicza dawki leków	C.U10.
EKP_U23	Podłącza i obsługuje zestawy do kroplowych wlewów dożylnych	C.U23.
EKP_U25	Stosuje zabiegi przeciwzapalne i bańki lekarskie	C.U25.
EKP_U33	Prowadzi dokumentację opieki pielęgniarzkiej, w tym historię pielęgnowania, kartę obserwacji, kartę gorączkową, książkę raportów, kartę profilaktyki i leczenia odleżyn	C.U33.
EKP_U36	Ocenia stan zdrowia jednostki i rodziny - „potencjał zdrowotny człowieka" z wykorzystaniem swoistej metodyki (skale, siatki, pomiary przyrządowe)	C.U36.

EKP_ U37	Rozpoznaje uwarunkowania zachowań zdrowotnych jednostki i czynniki ryzyka chorób wynikających ze stylu życia	C.U37.
EKP_ U38	Uczy odbiorcę usług pielęgniarских samokontroli stanu zdrowia i motywuje do zachowań prozdrowotnych	C.U38.
EKP_ U39	Inicjuje i wspiera jednostkę i rodzinę w utrzymaniu zdrowia przez tworzenie środowiskowej „koalicji na rzecz zdrowia	C.U39.
EKP_ U40	Realizuje programy promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej dostosowane do rozpoznanych potrzeb zdrowotnych	C.U40.
EKP_ U41	Opracowuje i wdraża indywidualne programy promocji zdrowia jednostek i rodzin	C.U41.
EKP_ U42	Realizuje świadczenia zdrowotne w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, w tym świadczenia gwarantowane i zapewnianie opieki nad pacjentem chorym	C.U42.
EKP_ U43	Ocenia środowisko nauczania i wychowania w zakresie rozpoznawania problemów zdrowotnych dzieci i młodzieży	C.U43.
EKP_ U44	Przygotowuje sprzęt i środki do realizacji opieki pielęgniarской w środowisku zamieszkania pacjenta	C.U44.
EKP_ U45	Stosuje standardy i procedury pielęgniarские w podstawowej opiece medycznej	C.U45.
EKP_ U46	Ocenia stan odżywienia organizmu z wykorzystaniem metod antropometrycznych, biochemicznych i badania podmiotowego	C.U46.
EKP_ U47	Prowadzi poradnictwo w zakresie żywienia dorosłych oraz dzieci zdrowych	C.U47.
EKP_ U48	Stosuje wybrane diety terapeutyczne w otyłości, niedożywieniu, cukrzycy, hiperlipidemii, nadciśnieniu tętniczym, chorobach serca i naczyń krwionośnych, trzustki i wątroby	C.U48.
EKP_ U63	Bezpiecznie stosuje środki dezynfekcyjne i segreguje odpady medyczne	C.U63.
	Kompetencje społeczne ZP/PZ	
EKP_ K01	Szanuje godność i autonomię osób powierzonych opiece;	D.K01.
EKP_ K03	Przestrzega wartości, powinności i sprawności moralnych w opiece;	D.K03.
EKP_ K04	Wykazuje odpowiedzialność moralną za człowieka wykonywanie zadań zawodowych	D.K04.
EKP_ K05	Przestrzega praw pacjenta;	D.K05.
EKP_ K06	Rzetelnie i dokładnie wykonuje powierzone obowiązki zawodowe	D.K06.

EKP_K07	Przestrzega tajemnicy zawodowej	D.K07.
EKP_K08	Współdziała w ramach zespołu interdyscyplinarnego w rozwiązywaniu dylematów etycznych z zachowaniem zasad kodeksu etyki zawodowej	D.K08.
EKP_K09	Jest otwarty na rozwój podmiotowości własnej i pacjenta	D.K09.
EKP_K10	Przejawia empatię w relacji z pacjentem i jego rodziną oraz współpracownikami	D.K10.

Forma zajęć/metody dydaktyczne: FORMA ZAJEC DYDAKTYCZNYCH

Wykłady – metody podające: wykład informacyjny, wykład konwersatoryjny, pogadanka, opis, objaśnienie lub wyjaśnienie, samodzielne dochodzenie do wiedzy, analiza literatury

Zajęcia praktyczne – dyskusja dydaktyczna, metoda jednego przypadku, studium pacjenta, pokaz, instruktaż, obserwacja, ćwiczenia, opis przypadku

Praktyka zawodowa – studium pacjenta, obserwacja, ćwiczenia

Metody weryfikacji efektu kształcenia:

Nr efektu kształcenia	Metody weryfikacji efektu kształcenia	
	formujące	podsumowujące
C.W15.	Bieżąca informacja zwrotna	Egzamin pisemny- test wyboru
C.W16.	Bieżąca informacja zwrotna	Egzamin pisemny- test wyboru
C.W17.	Bieżąca informacja zwrotna	Egzamin pisemny- test wyboru
C.W18.	Bieżąca informacja zwrotna	Egzamin pisemny- test wyboru
C.W19.	Bieżąca informacja zwrotna	Egzamin pisemny- test wyboru
C.W20.	Bieżąca informacja zwrotna	Egzamin pisemny- test wyboru
C.W21.	Bieżąca informacja zwrotna	Egzamin pisemny- test wyboru
C.W22.	Bieżąca informacja zwrotna	Egzamin pisemny- test wyboru
C.W23.	Bieżąca informacja zwrotna	Egzamin pisemny- test wyboru
C.W24.	Bieżąca informacja zwrotna	Egzamin pisemny- test wyboru
C.W25.	Bieżąca informacja zwrotna	Egzamin pisemny- test wyboru
C.W26.	Bieżąca informacja zwrotna	Egzamin pisemny- test wyboru
C.U1.	Ocena aktywności studenta w czasie zajęć	Realizacja zleconego zadania
C.U2.	Obserwacja pracy studenta. Ocena umiejętności praktycznych	Realizacja zleconego zadania
C.U3.	Zaliczenie poszczególnych czynności. Ocena umiejętności praktycznych	Realizacja zleconego zadania
C.U4.	Zaliczenie poszczególnych czynności. Ocena umiejętności praktycznych	Realizacja zleconego zadania
C.U5.	Ocena aktywności studenta w czasie zajęć	Realizacja zleconego zadania
C.U6.	Obserwacja pracy studenta. Ocena umiejętności praktycznych	Realizacja zleconego zadania
C.U8.	Ocena aktywności studenta w czasie zajęć	Realizacja zleconego zadania
C.U10.	Obserwacja pracy studenta. Ocena umiejętności praktycznych	Realizacja zleconego zadania
C.U23.	Zaliczenie poszczególnych czynności. Ocena umiejętności	Realizacja zleconego zadania

	praktycznych	
C.U25.	Zaliczenie poszczególnych czynności. Ocena umiejętności praktycznych	Realizacja zleconego zadania
C.U33.	Obserwacja pracy studenta. Ocena umiejętności praktycznych	Realizacja zleconego zadania
C.U36.	Obserwacja pracy studenta	Realizacja zleconego zadania
C.U37.	Ocena aktywności studenta w czasie zajęć. Ocena umiejętności praktycznych	Realizacja zleconego zadania
C.U38.	Obserwacja pracy studenta. Ocena umiejętności praktycznych	Realizacja zleconego zadania
C.U39.	Ocena aktywności studenta w czasie zajęć.	Realizacja zleconego zadania
C.U40.	Ocena aktywności studenta w czasie zajęć	Realizacja zleconego zadania
C.U41.	Ocena aktywności studenta w czasie zajęć	Realizacja zleconego zadania
C.U42.	Zaliczenie poszczególnych czynności. Ocena umiejętności praktycznych	Realizacja zleconego zadania
C.U43.	Zaliczenie poszczególnych czynności. Ocena umiejętności praktycznych	Realizacja zleconego zadania
C.U44.	Zaliczenie poszczególnych czynności. Ocena umiejętności praktycznych	Realizacja zleconego zadania
C.U45.	Obserwacja pracy studenta. Ocena umiejętności praktycznych	Realizacja zleconego zadania
C.U46.	Ocena aktywności studenta w czasie zajęć	Realizacja zleconego zadania
C.U47.	Ocena aktywności studenta w czasie zajęć	Realizacja zleconego zadania
C.U48.	Ocena aktywności studenta w czasie zajęć	Realizacja zleconego zadania
C.U63.	Obserwacja pracy studenta. Ocena umiejętności praktycznych	Realizacja zleconego zadania
D.K01.	Zadania wykonane indywidualnie	Przedłużona obserwacja przez opiekuna / nauczyciela prowadzącego
D.K03.	Zadania wykonane indywidualnie	Przedłużona obserwacja przez opiekuna / nauczyciela prowadzącego
D.K04.	Zadania wykonane indywidualnie	Przedłużona obserwacja przez opiekuna / nauczyciela prowadzącego
D.K05.	Zadania wykonane indywidualnie	Przedłużona obserwacja przez opiekuna / nauczyciela prowadzącego
D.K06.	Zadania wykonane indywidualnie	Przedłużona obserwacja przez opiekuna / nauczyciela prowadzącego
D.K07.	Zadania wykonane indywidualnie	Przedłużona obserwacja przez opiekuna / nauczyciela prowadzącego
D.K08.	Zadania wykonane indywidualnie	Przedłużona obserwacja przez opiekuna / nauczyciela prowadzącego
D.K09.	Zadania wykonane indywidualnie	Przedłużona obserwacja przez opiekuna / nauczyciela prowadzącego

D.K10.		Przedłużona obserwacja przez opiekuna / nauczyciela prowadzącego
Treści programowe:		
<p>Wykłady (45h) - 1 rok akademicki:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Koncepcja POZ według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO). -1 h 2. Podstawowa opieka zdrowotna w Polsce po 1999 roku – założenia, cele, zadania. – 2 h 3. Rozwój pielęgniarstwa rodzinnego/społecznego w Polsce w okresie przedwojennym i po II wojnie światowej.- 2 h 4. Kontraktowanie świadczeń pielęgniarek i położnych w podstawowej opiece zdrowotnej (rynek usług medycznych, organizacyjno-prawne aspekty wykonywania zawodu, samodzielność zawodowa pielęgniarki POZ). – 2h 5. Zakres współpracy zespołu podstawowej opieki zdrowotnej. – 2 h 6. Świadczenia gwarantowane lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. – 5 h 7. Świadczenia gwarantowane pielęgniarki/położnej podstawowej opieki zdrowotnej .- 3 h 8. Świadczenia gwarantowane pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania. – 2 h 9. Koncepcja i modele opieki środowiskowej. – 2 h 10. Zadania pielęgniarki rodzinnej a wybrane teorie pielęgnowania i definicje zdrowia. – 4 h 11. Specyfika procesu pielęgnowania w rodzinie. Diagnozowanie sytuacji zdrowotnej podopiecznego jego rodziny dla celów profilaktyki i promocji zdrowia oraz w sytuacji choroby i niepełnosprawności. Rozpoznanie problemów zdrowotnych i społecznych jednostki, rodziny i społeczności lokalnej. – 5h 12. Organizacja profilaktycznej opieki nad dziećmi i młodzieżą w Polsce. Metody oceny stanu zdrowia i wykrywania zaburzeń u dzieci do 6 roku życia w poz. – 2,5 h 13. Metody oceny stanu zdrowia i wykrywania zaburzeń u dzieci i młodzieży w środowisku nauczania i wychowania. – 2,5 h 14. Program szczepień ochronnych w Polsce – szczepienia obowiązkowe u dzieci i młodzieży.- 2,5 h 15. Realizacja szczepień zalecanych u dzieci, młodzieży i osób dorosłych w podstawowej opiece zdrowotnej. – 2,5 h 16. Standardy postępowania w poz. Kompetencje pielęgniarki środowiskowej/rodzinnej. Rejestr usług w poz. – 1 h 17. System opieki zdrowotnej nad pracującymi. Udział pielęgniarki w badaniach wstępnych i okresowych. Promocja zdrowia w miejscu pracy. Identyfikacja zagrożeń zdrowia występujących na stanowisku pracy. – 2 h 18. Wsparcie instytucjonalne w pielęgniarstwie poz. Zakres współpracy z pracownikiem socjalnym w kontekście oceny sytuacji socjalnej podopiecznego i jego rodziny. – 2 h <p>Samokształcenie 30 godzin (przewidziane jest na 1 roku akademickim)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie graficzne i merytoryczne gazetki informacyjnej dla pacjentów . 2. Opracowanie planu opieki pielęgniarstwie nad pacjentem z wybraną jednostką chorobową w warunkach domowych. 3. Opracowanie poradnika dla pacjentów ze „stopą cukrzycową”. 4. Przygotowanie prezentacji multimedialnej z zakresu szczepień ochronnych realizowanych w podstawowej opiece zdrowotnej. <p>Zajęcia praktyczne ogółem 120 h w tym : 1 rok akademicki (80h) POZ (Poradnia Lekarzy Rodzinnych) – 40 h</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Różnorodność form organizacyjnych podstawowej opieki zdrowotnej. Organizacja pracy w 		

- POZ – poradnie dla osób dorosłych , poradnie dla dzieci, rejestracja – specyfika pracy. - 3 h
2. Zagrożenia zdrowotne na stanowisku pracy. – 2 h
  3. Podstawowe zasady komunikacji w relacji pielęgniarka – pacjent. 1 - h
  4. Udział pielęgniarki poz w badaniach profilaktycznych i bilansowych w opiece nad dziećmi do 6 roku życia. – 10 h
  5. Udział pielęgniarki poz w realizacji szczepień ochronnych dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
- 10 h
  6. Cele i zadania pielęgniarskiej opieki długoterminowej. Zasady kwalifikacji pacjentów do opieki długoterminowej. Zakres współpracy pielęgniarki rodzinnej z pielęgniarką opieki długoterminowej. – 2 h
  7. Udział pielęgniarki rodzinnej w realizacji programów profilaktycznych realizowanych w poz (program profilaktyki chorób układu krążenia, program profilaktyki gruźlicy). – 2 h
  8. Techniki pozyskiwania danych dotyczących jednostki, grupy w poz. -1 h
  9. Rodzaje diagnoz pielęgniarskich w poz. – 1 h
  10. Zakres danych do diagnozy pielęgniarskiej dla celów promocji zdrowia, profilaktyki i opieki nad jednostką, rodziną i społecznością lokalną. – 5 h
  11. Zasady przeprowadzania wywiadu środowiskowego. – 3 h

Medycyna szkolna (gabinet pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania) – 40 h

1. Diagnozowanie sytuacji zdrowotnej i identyfikacja problemów szkolnych, zdrowotnych i społecznych uczniów. – 10 h
2. Metodyka pracy pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania. Udział w badaniach przesiewowych dzieci i młodzieży w placówkach nauczania i wychowania. – 10 h
3. Udział w realizacji programów zdrowotnych w środowisku szkolnym, w tym projektu szkoły promującej zdrowie: - 10 h
  - ✓ rodzaje programów zdrowotnych realizowanych w szkole (wzory)
4. Ocena stanu sanitarno - higienicznego i bezpieczeństwa w placówce nauczania i wychowania (zakres oceny). – 10 h

II rok akademicki 40 h:

POZ (Poradnia Lekarzy Rodzinnych) – 40 h

1. Rozpoznanie problemów zdrowotnych jednostki/rodziny.- 1 h
2. Ocena wydolności pielęgnacyjno- opiekuńczej rodziny.- 1 h
3. Ocena deficytu jednostki/rodziny w zakresie samopielęgnacji, samoopieki. – 1 h
4. Planowanie opieki nad jednostką/rodziną w oparciu o proces pielęgnowania na przykładzie wybranych sytuacji zdrowotnych w rodzinie. – 3 h
5. Cele i zasady pracy z rodziną zdrową, zagrożoną chorobą, z przewlekłym problemem zdrowotnym. – 1 h
6. Realizacja i dokumentowanie procesu pielęgnowania w poz. Genogram rodziny. – 2 h
7. Wizyta patronażowa pielęgniarki poz u niemowlęcia. – 5 h
8. Przeprowadzenie wywiadów środowiskowych. – 20 h
9. Przygotowanie rodziny i środowiska domowego na powrót osoby hospitalizowanej. -2 h
10. Prowadzenie działań profilaktycznych u podopiecznych z grup ryzyka zdrowotnego. -2 h
11. Współpraca z instytucjami, organizacjami udzielającymi wsparcia społecznego rodzinie. –2 h

Praktyki zawodowe w wymiarze 200 godzin przewidziane są na 2 roku akademickim. Student zobowiązany jest do samodzielnego zaaranżowania i realizacji praktyk zawodowych w jednostkach spełniających kryteria do odbywania praktyk zawodowych w podstawowej opiece zdrowotnej.

Literatura podstawowa:

1. Andruszkiewicz. Banaszek M. Red. . Promocja zdrowia dla studentów studiów licencjackich kierunku pielęgniarstwa i położnictwa. Promocja zdrowia w praktyce pielęgniarki i położnej. Wydawnictwo Lekarskie PZWL Warszawa 2010
2. Brosowska B., Mielczarek-Pankiewicz E.: Pielęgniarstwo w podstawowej opiece zdrowotnej,

- t.2, Wydawnictwo Makmed, Lublin 2008.
3. Charzyńska – Gula M. Edukacja zdrowotna rodziny. Poradnik dla pielęgniarki rodzinnej. Stowarzyszenie na rzecz promocji zdrowia i profilaktyki chorób układu krążenia, Lublin 2002
  4. Kawczyńska - Butrym Z.: Pielęgniarstwo rodzinne. Teoria i praktyka. CEM, Warszawa, 1998
  5. Kawczyńska – Butrym Z.: Rodzina – Zdrowie – Choroba. Koncepcje i praktyka pielęgniarstwa rodzinnego. Czelej, Lublin, 2001
  6. Kawczyńska -Butrym Z.: Diagnostyka pielęgniarstwa, Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 1999.
  7. Kawczyńska -Butrym Z.: Podstawy pielęgniarstwa rodzinnego, Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 1996.
  8. Kilańska D. (red.): Pielęgniarstwo w podstawowej opiece zdrowotnej, Makmed, Lublin 2010
  9. Kokot F.: Choroby wewnętrzne. Podręcznik akademicki, 2004 r.
  10. Kolankiewicz M. (red.): Polityka społeczna, służby socjalne i kształcenie pracowników socjalnych w Europie. Wydawnictwo „Żak”, Kraków, 1998
  11. Latański M. (red.): Zdrowie publiczne. Czelej, Lublin, 2002
  12. Latkowski J.B., Lukasz W. Medycyna rodzinna. PZWL, Warszawa 2004
  13. Oblacińska A. (red.) Standardy i metodyka pracy pielęgniarki i higienistki szkolnej. IMiDz. Warszawa 2003
  14. Steciwko A. (red.): Medycyna rodzinna — co nowego? T. I, II, Wydawnictwo Medyczne Cornetis, Warszawa 2010
  15. Windak A., Chłabicz S., Mastalerz-Migas A. (red.): Medycyna rodzinna – podręcznik dla lekarzy i studentów. Termedia, Poznań 2015
  16. Aktualne Ustawy i Rozporządzenia Ministra Zdrowia.
  17. Aktualne Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej.
  18. Ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych. Dz. U. Nr 210 z 2004 r., poz 2135.
  19. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 grudnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie rodzajów i zakresu dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania (Dz. U. z 2012 r., poz. 159 i 742)
  20. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 listopada 2007 r. w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych udzielanych przez pielęgniarkę albo położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego (Dz. U. Nr 210, poz. 1540)
  21. Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2014 r., poz. 1435, z późn. zm.)
  22. Zarządzenie Nr 64/2013/DSOZ Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 15 listopada 2013 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju podstawowa opieka zdrowotna w zakresie nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej: <http://www.nfz.gov.pl>
  23. Zarządzenie Nr 69/2013/DSOZ Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju: podstawowa opieka zdrowotna: <http://www.nfz.gov.pl>

Literatura uzupełniająca:

1. Bernatowska E., Grzesiowski P.: Szczepienia ochronne obowiązkowe i zalecane – od A do Z z uaktualnionym kalendarzem szczepień na 2013 r. PZWL, Warszawa 2013
2. Bożkowska K., Sito A.: Opieka zdrowotna nad rodziną, wydanie II, PZWL Warszawa 2005
3. Cegła B., Faleńczyk K., Kuczma-Napierała J.: Wybrane zagadnienia z pielęgniarstwa internistycznego. Akademia Medyczna, Bydgoszcz 2003

4. Dobrowolska B., Mielczarek- Pankiewicz E. (red): Pielęgniarstwo w opiece nad pracującymi. T I i II. Instytut Medycyny Pracy, Łódź 1992
5. Jurkowska G., Łagoda K. (red.): Pielęgniarstwo internistyczne. Podręcznik dla studiów medycznych. PZWL, Warszawa 2011
6. Kawczyńska-Butrym Z.: Wyzwania rodziny: zdrowie, choroba, niepełnosprawność, starość. Makmed, Lublin 2008
7. Koper A., Wrońska I.: Problemy pielęgnacyjne pacjentów z chorobą nowotworową. Czelej, Lublin 2003
8. Kózka M., Płaszewska-Żywko L.: Diagnostyka i interwencje pielęgniarstwa. PZWL, Warszawa 2008
9. Mrożek-Budzyn D.: Wakcynologia praktyczna, wyd. 5. Wyd. α-Medica Press, Bielsko-Biała 2015
10. Sztembis B., Kontraktowanie usług pielęgniarstwa, CEM, Warszawa 1997.
11. Sztembis B., Ślusarska B., Zarzycka D. i in.: Kwalifikacja Procedur Pielęgniarstwa dla Potrzeb POZ. Projekt „Klasyfikacja procedur pielęgniarstwa i ich zastosowanie do polskiego systemu opieki zdrowotnej”, <http://www.igichp.edu.pl/pracprof.htm>
12. Szwałkiewicz E.: Zasady podnoszenia i przemieszczania pacjentów- przewodnik dla pielęgniarstwa. Urban And Partner, Wrocław 2000
13. Aktualne pozycje z czasopism krajowych i zagranicznych związane z tematyką wykładową
14. Program profilaktyki chorób układu krążenia - załącznik nr 1 do zarządzenia Nr 86/2005 Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia.